द्धितः कृतार्थान्यस्तमायांतिप्रावृडंतेघनाइवेति तथायोवेदेदंमेऽनेनांगंसंस्क्रियतइतिस्मृतेश्चित्तशुद्ध्यर्थमेवकर्माणीतित्रेधाविभागः तत्राद्यपक्षेविशिष्टगुर्वादिलाभोनिष्प्रत्यूहंश्रवणादिसिद्धिश्चकर्मभिरेव जन्या द्वितीयेइच्छोत्पत्तिरेवकर्मफलंइतरत्तुयत्नांतरसाध्यं तृतीयेचित्तशुद्धिरेवकर्मफलंज्ञानेच्छादिकंसर्वंयत्नांतरसाध्यमितिविवेकः एवंज्ञानाद्यर्थमपिकृतात्कर्मणस्तद्यथाम्रेफलार्थंनिर्मितेछायागंधइ त्यनूत्पद्येतेएवंधर्मंचर्यमाणमर्थाअनूत्पद्यंतइत्यापस्तंबोक्ताम्रनिदर्शनादानुषंगिकंस्वर्गाद्यपिभवति तथास्वर्गार्थमपिकृतंतत्विशुद्धदेवतादिदेहोत्पादनद्वारामोक्षायभवति यथाहुः विड्वराहादिदेहेननह्यैंद्रंभुज्यते पदमिति भोगंभंगुरमीक्षंतेबुद्धिशुद्ध्यनुरोधतइतिच तथादृष्टफलःपुत्रकामेष्ट्यादिरपिधर्मःसद्यःफलप्रदर्शनेनवैदिकधर्मेश्रद्धोत्पादनद्वाराश्रेयोहेतुरितिनधर्मक्रियाविफला सर्वथापिकृतोधर्मोमोक्षदएवेत्यर्थः स्वर्ग्यःसत्यफलोदयइतिपाठेस्वर्गार्थंतैस्तैर्वाक्यैर्विहितोपिधर्मःसत्यमबाधितंफलंमोक्षाख्यंतदुदयायभवति विविदिषंतियज्ञेनेत्यादिश्रुत्यासंयोगपृथक्त्वन्यायेनदध्नेंद्रियकामस्यजुहुयादितिवाक्यांतरेणनित्यस्या

नारायणंनमस्कृत्यनरंचैवनरोत्तमं॥ देवींसरस्वतींचैवततोजयमुदीरयेत्॥ १॥ युधिष्ठिरउवाच धर्माःपितामहेनोक्ताराजधर्माश्रिताःशुभाः॥ धर्ममाश्र मिणांश्रेष्ठंवक्तुमर्हसिपार्थिव॥ १॥ भीष्मउवाच सर्वत्रविहितोधर्मःसत्यप्रेत्यतपःफलं॥ बहुद्वारस्यधर्मस्यनेहास्तिविफलाक्रिया॥ २॥ यस्मिन्यस्मिं स्तुविषयेयोयोयातिविनिश्चयं॥ सतमेवाभिजानातिनान्यंभरतसत्तम॥ ३॥ यथायथाचपर्येतिलोकतंत्रमसारवत्॥ तथातथाविरागोत्रजायतेनात्रसंश यः॥ ४॥ एवंव्यवसितेलोकेबहुदोषेयुधिष्ठिर॥ आत्ममोक्षनिमित्तंवैयतेतमतिमान्नरः॥ ५॥ युधिष्ठिरउवाच नष्टेधनेवादारेवापुत्रेपितरिवामृते॥ ययाबुद्ध्यानुदेच्छोकंतन्मेब्रूहिपितामह॥ ६॥ भीष्मउवाच नष्टेधनेवादारेवापुत्रेपितरिवामृते॥ अहोदुःखमितिध्यायन्शोकस्यापचितिंचरेत्॥ ७॥

पिदध्नइंद्रियार्थत्वमिवस्वर्गाद्यर्थानामपियज्ञादीनांविद्यार्थत्वमिष्टं केवलकाम्यस्यापिधर्मस्यपरंपरयापरमपुरुषार्थत्वमाह बह्विति पाठांतरंतुनादरणीयम्॥ २॥ यस्मिन्निति विद्यातदिच्छाचित्तसंस्कारस्वर्ग पुत्रादिकामेषुयस्मिन्विषयेद्वारभूतेकामे अभिजानातिश्रेयस्त्वेन॥ ३॥ पर्येति पर्यालोचयति तेनैवद्वारेणचित्तशुद्धौसत्यां असारंतृणादितद्वत्तुच्छं॥ ४॥ व्यवसितेनिश्चिते लोकेस्थावरादिसत्यलोकपर्यंते बहुदोषेऐश्वर्यतारतम्यक्षयिष्णुत्वादिदोषबहुले दोषदर्शननिश्चयेनवैराग्येसतीत्यर्थः व्यवस्थितेइतिपाठेविविधरूपेणावस्थितेसति॥ ५॥ तन्मेतांमे॥ ६॥ ध्यायन् अतोन्यदार्तमितिश्रुतेरात्मनोन्यत्सर्वंदुः खस्वरूपमितिश्रुत्यनुमानादिनाआलोचयन् अपचितिंचरेत् तरतिशोकमात्मविदितिश्रुतेरात्मज्ञानार्थंशोकप्रतीकारहेतुंशमादिकमनुतिष्ठेदित्यर्थः॥ ७॥

Digitized by Google